

Р. О. Кірюхін,
аспірант кафедри міжнародної економіки та публічного управління і адміністрування,
Придніпровська державна академія будівництва та архітектури
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7022-0787>

DOI: 10.32702/2306-6814.2023.8.225

ФІНАНСОВА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ЯК УМОВА ЕФЕКТИВНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ: ПОГЛЯД КРІЗЬ ПРИЗМУ НАУКИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

R. Kiriukhin,
Postgraduate student, Prydniprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture

ABOUT FINANCIAL DECENTRALIZATION AS A CONDITION FOR EFFECTIVE
IMPLEMENTATION INVESTMENT PROCESSES: A VIEW THROUGH
THE PRISM OF THE SCIENCE OF PUBLIC ADMINISTRATION

Метою статті виступає розгляд впливу процесів фінансової децентралізації на реалізацію інвестиційної діяльності. Аналізується сутність інвестицій як категорії науки публічного управління під кутом зору економічного та позаекономічного ефекту здійснення інвестиційних проєктів. Приділено увагу ролі інвестиційних процесів у справі набуття країною стану сталого розвитку. Розглянуто особливості взаємодії органів публічної влади державного та регіонального рівнів, бізнес-структур та громадян як учасників інвестиційних процесів за умови централізації та децентралізації. Виявлено основні форми інвестиційної діяльності та публічно-управлінські інструменти її стимулювання, які викликає фінансова децентралізація.

The aim of the article is to consider the impact of processes of financial decentralization on the implementation of investment activities. In the article, financial decentralization is understood as budgetary and tax independence of regions from the center and investment is understood as investment of capital for the purpose of obtaining profit.

The author stipulates that profit from investments can be considered in two planes: as the achievement of a purely economic or non-economic effect. The economic effect of investments consists of indicators of financial profitability, changes in the level of fiscal revenues to budgets, the difference between the funds spent and the results achieved. The non-economic effect of investments manifests itself through social, environmental, infrastructural, educational factors. In the opinion of the author, the accentuation of the non-economic effect of investment projects is the peculiarity of the approach to understanding the category "investment" in the science of public administration.

A theoretical model of investments at the regional level is proposed as a field of interaction of various actors involved in investment activities. The participation of state public authorities, regional public authorities, business structures, non-profit organizations, and the citizens in the process of implementing investment projects is analyzed in the article.

It was found that the field of interaction of investment actors at the local level is gradually changing from a vertical structure to a horizontal one, and the constant search for new organizational forms of investment capital application is becoming a feature of modern public administration. The increase in public management activity of state bodies to create a positive socio-economic context for investments under the conditions of decentralization has been proven. This makes it possible to consider investments as the main tool for Ukraine to acquire a state of sustainable development, and financial decentralization as a necessary condition for the effective use of this management tool.

Ключові слова: інвестиції, фінансова децентралізація, публічне управління, позаекономічний ефект інвестицій, структура учасників інвестиційної діяльності.

Key words: investments, financial decentralization, public administration, non-economic effect of investments, structure of investment actors.

АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ

Сьогоднішня ситуація, зумовлена військовим нападом сусідньої держави, перекреслила багато планів і стратегій, у тому числі й економічних. Якщо вчора питання інвестування стосувалися аспекту виведення економічного стану України на стійкі високі позиції в міжнародних рейтингах інновацій та конкурентоспроможності та корелювали передусім з іноземними інвестиціями, то наразі увагу має бути зосереджено на пошуку внутрішніх інвесторів для безпосередньої підтримки економічного підґрунтя для виживання держави.

У довоєнні часи наша держава програвала економіко-конкурентні перегони між державами; найважливішою умовою подолання цієї ситуації та досягнення економічного зростання фахівці називали інвестиції [1, с. 17]. Відповідно, на перші позиції в переліку завдань публічного управління виходило створення якнайкращих умов для проведення інвестиційної діяльності, адже ті країни, що посідають лідерські позиції в цьому рейтингу, отримують найбільший приток фінансового та людського капіталу. Вважаємо, що це питання не втратило своєї актуальності, адже інвестиції відіграють досить важливу роль у вітчизняній економіці навіть в умовах воєнного стану: так, за даними опитування учасників української спільноти "УкрІнвестКлуб" (вибірку склало 430 приватних інвесторів з усіх регіонів України), третина респондентів, або 33 % учасників спільноти, планують і надалі інвестувати в українські проєкти, які розвиваються просто зараз [2]. Це надає підстави вважати дослідження проблематики інвестицій у дзеркалі публічно-управлінської науки відповідним актуальному порядку денному.

АНАЛІЗ НАУКОВИХ ПУБЛІКАЦІЙ

Загалом інвестиційна проблематика серед українських науковців очікувано користується популярністю. Її досліджують економісти, управлінці, соціологи; зі свого боку, фахівці з публічного управління приділяють увагу теоретико-методологічним аспектам дослідження інвестицій, проблемі вимірювання та поліпшення інвестиційного клімату та інвестиційної привабливості України та окремих її регіонів, структурним та інституційним особливостям державного механізму управління інвестиціями, сутності державної політики інвестуван-

ня в Україні та специфіці її реалізації ззагалі й на регіональному рівні зокрема. Зазначені питання відображені в працях Т.М. Дудіна, О.О. Кахович, М.В. Кондрашової, М.М. Колісника, Т.В. Максимової, Н.І. Шевченко, О.В. Федорчук та ін.

Тобто маємо всі підстави визнати, що сьогодні в українській науці публічного управління вже вироблено певне теоретичне ядро дослідження інвестиційної діяльності; однак деякі питання, наприклад щодо впливу процесів децентралізації на ефективність інвестиційної діяльності, висвітлені в науковій літературі недостатньо, що залишає нам простір для подальшого пошуку. Відповідно, метою написання цієї статті виступає виявлення напрямів та форм впливу децентралізації на інвестиційні процеси на регіональному рівні.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Важливість інвестицій як чинника економічного розвитку робить їх об'єктом міждисциплінарного наукового дискурсу; відповідно, з цим пов'язані певні складнощі при актуалізації специфіки розуміння інвестицій у підходах окремих наук. Як правило, в межах економічного наукового підходу інвестиційні процеси вважаються необхідною базою економічного розвитку. Під таким кутом зору інвестування виступає основою розширення виробництва, а отже, і зростання зайнятості, доходів, платоспроможного попиту. Згідно з цією позицією проблеми зайнятості населення, інфляції, економічного спаду можна вирішити, свідомо впливаючи на грошову сферу з метою забезпечення сталості процесів інвестування [3, с. 15].

Сьогодні в науковому полі достатньо уваги приділено ґрунтовному аналізу змісту різних дефініцій категорії "інвестиції". Підсумовуючи аналітичні здобутки в цій сфері, зазначимо, що в різних розділах економічної та управлінської науки та напрямках практичної діяльності зміст поняття інвестицій має як свої особливості, так і наочні спільні характеристики: у фаховій літературі вони розглядаються як "вкладення капіталу", як "розміщення капіталу", як "експорт капіталу", як "обмін капіталу", як "ресурси" і як "витрати" [4, с. 30], тобто обов'язковою ознакою інвестування слід визнати певний рух активів. Більш дискусійною ознакою інвестицій виступає мета цього руху; так, деякі автори розуміють під інвес-

тиціями будь-яке вкладення коштів, у тому числі й те, яке не дає приросту капіталу і отримання прибутку, а іноді в літературі інвестиції ототожнюють виключно з капітальними вкладеннями — однак, зазначимо, ця точка зору не отримала підтримки науково-економічної спільноти [5, с. 30].

Найбільш широко вживаним у полі сучасного економічного теоретизування вважається визначення інвестування, запропоноване Вільямом Ф. Шарпом, лауреатом Нобелівської премії з економіки, яке полягає у формулюванні: "Розлучитися з грошми сьогодні, щоб отримати більшу суму в майбутньому" [6, с. 1]. З цього випливає, що неодмінною умовою інвестицій виступає очікуваний прибуток, приріст активів.

Слід зазначити, що прибуток може розглядатися у двох площинах: як досягнення суто економічного або позаекономічного ефекту. Економічний ефект інвестицій складається з показників фінансової рентабельності, зміни рівня фіскальних надходжень у бюджеті, різниці між витраченими коштами та досягнутими результатами. Позаекономічний ефект інвестицій виявляє себе через соціальні (суспільний добробут населення, загальний приріст населення), екологічні (поліпшення екологічних параметрів, вжиття природоохоронних заходів), інфраструктурні (поліпшення житлових та побутових умов життя населення), освітні (поява нових закладів освіти) чинники. Це дає підстави припустити, що саме в акцентуванні позаекономічного ефекту інвестиційних проектів полягає особливість підходу до розуміння категорії "інвестиції" в науці публічного управління.

На нашу думку, це найважливіша різниця між інвестиціями в економічному та управлінському сенсі. При цьому підкреслимо, що в жодному разі не можна абсолютизувати цю відмінність, стверджуючи, що як інвестиції в межах економічної науки розуміються лише ті, що мають економічний ефект, а в науці публічного управління, відповідно, навпаки — ті, що мають позаекономічний. Насправді бізнес також може бути заінтересованим у покращенні соціальних, екологічних тощо факторів і вкладати туди кошти — і не лише з позиції громадянської відповідальності, а саме задля зростання своїх активів, коли позитивні зміни соціального середовища опосередковано впливатимуть на економічний розвиток. Водночас і органи публічного управління можуть використовувати грошові активи (тимчасово вільні бюджетні кошти) виключно з метою економічного прибутку, як це наказано, наприклад, постановою Кабінету Міністрів України "Про затвердження Порядку розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів на вкладних (депозитних) рахунках у банках" [7], однак така інвестиційна діяльність з боку публічної влади виглядає скоріше як виняток і вчиняється лише для збільшення доходів місцевих бюджетів. Тобто, підкреслимо, для інвестицій як об'єкта економічної науки визначальною ознакою їхнього призначення є прибуток — суто економічний розвиток, тоді як для інвестицій у фокусі науки публічного управління — загальний суспільний розвиток, що відбувається внаслідок реалізації певної інвестиційної діяльності.

Саме цей виділений нами аспект інвестицій закріплено серед визначальних ознак у законодавчій дефініції

поняття інвестицій, легітимованій Законом України "Про інвестиційну діяльність": інвестиціями визнаються всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (дохід) та/або досягається соціальний та екологічний ефект [8].

У такому світлі — як інструмент отримання економічних, соціальних та екологічних позитивних наслідків — інвестиції можна розглядати як головний ресурс набуття Україною стану сталого розвитку, тобто, за визначенням ООН, розвитку, "який задовольняє потреби нинішнього покоління, не ставлячи під загрозу здатність прийдешніх поколінь задовольняти свої власні потреби [9, р. 10]. Україна, як і інші країни — члени ООН, приєдналася до глобального процесу забезпечення сталого розвитку. За висновками експертів, Україні для досягнення цілей сталого розвитку потрібні глибокі соціально-економічні перетворення, які неможливо реалізувати без інвестиційної підтримки, в тому числі іноземної [10, с. 7]. Фахівці прямо вказують на інвестиційні програми як основний інструмент досягнення сталого розвитку, тобто підвищення економічного, соціального й екологічного добробуту та якості життя громадян [11, с. 4].

Важливо підкреслити, що для ефективного використання цього управлінського інструменту потрібні адекватні економічні, правові та соціокультурні умови, серед яких важливе місце посідає фінансова децентралізація як бюджетна та податкова самостійність регіонів. Саме завдяки їй зростає фінансова спроможність місцевих бюджетів, відбувається розширення функцій та повноважень місцевих органів влади щодо використання фінансових ресурсів на потреби місцевого населення. Відповідно, саме націленість окремих громад на шлях зростання економіки та покращення стандартів життя населення на власній території сприятиме набуттю такого стану всією країною.

Якщо розглядати потенціал децентралізації у справі підвищення ефективності інвестиційних процесів на прикладі України, можемо зазначити таке. Як відомо, наразі наша країна характеризується перманентним дефіцитом інвестиційних ресурсів, з одного боку, та наявністю великої кількості сфер, які потребують фінансової підтримки: виробництво, будівництво, охорона здоров'я, підтримка житлово-комунального фонду, ремонт автошляхів, освіта тощо, з іншого. Централізований розподіл коштів у такій ситуації зазвичай призводить до того, що гроші спрямовуються на найбільш занедбані економічно позиції, на покриття поточних витрат, при цьому безпосередньо інвестиційний ефект підвищення ефективності вкладень, націленість на зростання соціально-економічних показників втрачається. Додатковим важливим негативним чинником виступає аспект збереження інертності населення, яке дозволяє вирішувати за себе, на які об'єкти будуть спрямовані першочергові грошові вливання.

Теоретично фінансова децентралізація має позитивно вплинути на інвестиційну ситуацію в країні. Адже, як стверджував ще Ж. Ведель, децентралізація як управління справами руками безпосередньо заінтересованих осіб характеризується більшою демократичністю й ви-

ступає як набагато менш важкового та набагато більш практично продуктивне управління порівняно з централізованим його аналогом [12, с. 397].

Спробуємо окреслити простір можливостей, які надає децентралізація інвестиційним процесам. Для цього пропонуємо використати теоретичну модель інвестицій регіонального рівню як поле взаємодії різних акторів — учасників інвестиційної діяльності: органів державної публічної влади, органів регіональної публічної влади, бізнес-структур, некомерційних організацій, громадськості, — у процесі впровадження інвестиційних проектів. Кожен із суб'єктів має власну мету, владні та економічні ресурси, засоби впливу на конкретну ситуацію; зазначене поле не можна вважати однозначно конфліктним, але певна конкуренція інтересів різних груп йому в безумовному ступені притаманна, чого не можна не враховувати у процесах управління інвестиціями на територіальному рівні. Відповідно, від того, які саме учасники стають задіяними в певних інвестиційних практиках, залежить, який конкретно різновид інвестицій буде реалізовано.

Важливо зазначити, що вказані інвестиційні актори не є рівнозначними та рівноправними гравцями в просторі інвестиційної діяльності. Органи публічної влади державного та регіонального рівнів, по-перше, мають особливі інвестиційні форми діяльності — бюджетні інвестиції. У науковій літературі бюджетними інвестиціями вважають видатки з бюджетів державного та місцевого рівня, які спрямовуються на фінансування державних (регіональних) цільових програм економічного, науково-технічного, соціального розвитку, програми розвитку окремих регіонів, галузей економіки, фінансування інвестиційних проектів та придбання частки акцій чи прав участі в управлінні підприємством [13, с. 81]. Саме ці інвестиції найбільшою мірою відповідають публічно-управлінському призначенню, будучи із самого початку націленими на досягнення не стільки економічного, скільки соціального ефекту.

По-друге, державні та регіональні органи публічної влади мають розширений порівняно з іншими акторами арсенал форм участі в інвестиційній діяльності. Ідеться про те, що ця участь може бути як у формі прямої інвестиційної діяльності (розроблення, затвердження і фінансування конкретних інвестиційних проектів, розміщення бюджетних коштів для фінансування інвестиційних проектів у передбаченому законодавством України порядку), так і посередньої (тобто створення на державному чи регіональному рівнях сприятливих умов для розвитку інвестиційної діяльності). Іншими словами, органи публічної влади як роблять інвестиційні внески самостійно, так і створюють умови для сприяння тому, щоб ці внески робили інші суб'єкти інвестиційної діяльності [14, с. 267].

Нарешті, державні та регіональні органи публічної влади мають специфічний інвестиційний зв'язок між собою, що актуалізується у вигляді міжбюджетних трансфертів. По суті, це являє собою пряму форму інвестиційної діяльності з боку державних органів стосовно регіональних бюджетів.

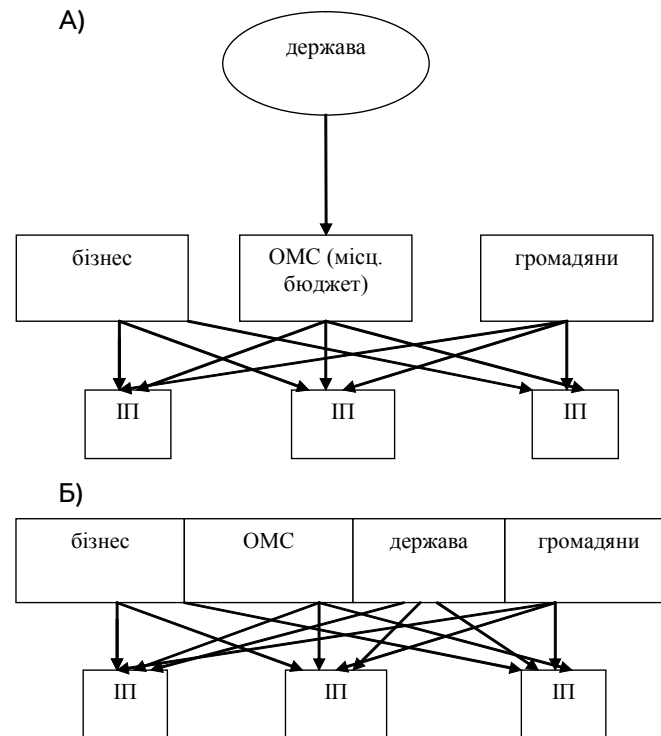
Зарубіжний досвід демонструє наявність двох головних підходів до здійснення інвестиційної державної підтримки регіонів: рентного і соціального. Перший пе-

редбачає врахування регіональної специфіки щодо природно-кліматичних і демографічних умов, наявності корисних копалин і розробку на основі цієї інформації поправочних коефіцієнтів, за допомогою яких коригуються обсяги фінансового вливання в конкретні регіони. Другий варіант будується за принципом повсюдного забезпечення загальнодержавних соціальних стандартів через гранти трансфертного характеру.

Грант (субсидія) на бюджетне вирівнювання — це фонд, виділений центральним урядом регіональним і локальним властям з метою поповнення місцевих бюджетів за принципом: чим нижчі доходи місцевого бюджету на душу населення, тим більша сума гранту (субсидії). Є різні види грантів: загальні, спеціальні, часткові, повні. Міжурядові гранти у формі фондів, що передаються з центрального рівня на локальний, є важливим компонентом бюджетного федералізму. Діючи за схемою фінансової допомоги державних структур вищого рівня державним структурам нижчого рівня, вони забезпечують вирівнювання бюджетних витрат на певному мінімальному рівні суспільних послуг (потреб) на місцях. Субсидії, дотації, субвенції доповнюють кошти, джерелом яких є місцеві податки, підтримують доходи місцевих бюджетів на відносно однаковому рівні у всій країні і в такий спосіб вирівнюють фінансове становище відсталих та розвинених регіонів [15, с. 61].

Традиційно українська практика державного інвестування в регіони ґрунтувалася на соціальному підході; її наріжним каменем слугувало надання допомоги регіонам через фінансову їх підтримку з державного бюджету без урахування особливостей конкретних територій. Процеси децентралізації вносять суттєві корективи в цю сферу: так, згідно із Державною стратегією регіонального розвитку на 2021—2027 роки, з цього часу державна підтримка регіонів спрямовується на розбудову конкурентоспроможних регіонів шляхом залучення усіх суб'єктів розвитку та використання потенціалу ключових активів регіону, при цьому державні інвестиції у матеріальні та нематеріальні активи будуть реалізовані у вигляді так званих "твердих" та "м'яких" розвиткових проектів на основі якісної діагностики потенціалу та проблем регіонів і територій [16].

Таким чином, першим ефектом фінансової децентралізації у сфері інвестицій слід вважати значну системну реорганізацію, що відбулася в аспекті прямої участі державних органів у інвестиційній діяльності на рівні регіонів, від моделі економічних відносин між центром та регіонами з тотальним контролем з боку держави за місцевими бюджетами у бік фінансової самостійності регіонів. Зазначимо, що теоретично цей перехід відбувався з моменту набуття Україною незалежності, проте, за оцінками дослідників, визнання доцільності використання принципів бюджетного федералізму в побудові економічних відносин між державою та регіонами мало здебільшого декларативний характер і безпосереднього відбиття у практиці господарювання не знайшло [17, с. 110]. Лише розпочата у 2015 р. реформа децентралізації дозволила реалізувати зміну міжбюджетних відносин через трансформацію фіскального простору місцевого самоврядування з відповідною модернізацією ролі держави від, умовно кажучи, "годувальника" до інвестора.



Прим.: А — за умови централізації, Б — за умови децентралізації.

Рис. 1. Зміни структури відносин учасників інвестиційного простору в процесі децентралізації

Джерело: авторське опрацювання.

Наочно відобразити структурні зміни у системі взаємодії учасників інвестиційних відносин пропонуємо за допомогою порівняльних схем, викладених на рис. 1 (де скорочення ОМС означає "органи місцевого самоврядування", ІП — "інвестиційний проект").

Тобто, як бачимо, за децентралізації вектор державного інвестування регіонів з міжбюджетних трансфертів уходить у бік фінансування конкретних інвестиційних проектів. У такий спосіб відбувається свого роду вирівнювання статусів між державними органами публічного управління та іншими учасниками інвестиційних процесів. Взаємодія держави з тими учасниками регіонального інвестиційного простору, що не є формальними носіями публічної влади, в умовах децентралізації потенційно наближається до паритету, і це можна назвати додатковим наслідком впливу децентралізації на інвестиційні процеси.

З іншого боку, більшою суспільною важливістю наповнюється другий визначений нами напрям діяльності державних органів публічного управління у справі інвестування в регіони — створення умов для локальної інвестиційної діяльності інших суб'єктів: розробка загального стратегічного маршруту стимулювання регіональних інвестицій, нормативно-правове його забезпечення, створення ефективного механізму його реалізації, вироблення загального інвестиційного клімату країни. Можна впевнено стверджувати, що саме від того, наскільки сприятливими для інноваційної діяльності будуть ці умови, залежать кількість та якість реалізованих інвестиційних проектів. Іншими словами, в умовах децентралізації публічно-управлінська діяльність державних органів зі створення позитивного соціально-економічного контексту інвестицій виявляється більш ефективною, ніж безпосередня ресурс-

на діяльність, тобто фінансові вливання з боку держави.

Це можна проілюструвати на прикладі демонстрації головних інвестиційних потоків, що спрямовані на розвиток регіонів і супроводжують процеси децентралізації в Україні, наочно узагальненої у вигляді таблиці 1.

ВИСНОВКИ

Таким чином, фінансова децентралізація породжує цілу низку ефектів у інвестиційній діяльності регіонального рівня. Передусім це вплив на роль і місце держави як суб'єкта інвестицій, при цьому змінюється не тільки обсяг інвестицій державі в місцеві бюджети, що взагалі є очікуваним наслідком децентралізації; змінюється також вектор інвестиційної діяльності держави, яка більшою мірою стає учасником інвестиційних проектів, а не донором місцевих бюджетів. Іншими словами, поле взаємодії інвестиційних акторів на місцевому рівні з вертикальної структури поступово перетворюється на горизонтальну.

Другий аспект впливу децентралізації на інвестиційний простір полягає у трансформації джерел фінансування інвестицій шляхом заміщення асигнувань з державного бюджету на внески індивідуальних або колективних приватних інвесторів. Домінуюча роль приватного інвестування потребує управлінських зусиль для підвищення привабливості конкретної громади (міста, регіону) в очах інвесторів. Закономірно підвищується заінтересованість публічних органів влади у створенні оптимальних умов для реалізації інвестиційної діяльності громадськими структурами та бізнесом і відповідне посилення управлінської діяльності у цьому напрямі. Це відбивається, по-перше, на підвищенні кількості та якості управлінських інструментів стимулювання інвес-

Таблиця 1. Види та інструменти інвестиційних потоків за умови фінансової децентралізації

Донор інвестицій	Форма інвестиційної діяльності залежно від реципієнта інвестицій		Інструменти стимулювання інвестицій
	Місцеві бюджети	Інвестиційні проекти	
Державні органи публічного управління	Трансфери з державного бюджету	Інвестування через Фонд регіонального розвитку Інвестування коштів з держбюджету в рамках спеціальних програм	Розробка загальної інвестиційної політики Нормативно-правове забезпечення інвестиційної діяльності Розробка й легалізація фіскальних інструментів: звільнення від сплати податку на прибуток; звільнення від сплати або пільгові ставки ввізного мита; звільнення від сплати податку на додану вартість при імпорті товарів
Місцеві органи публічного управління		Розроблення, затвердження і фінансування з місцевих бюджетів	Інвестиційний паспорт адміністративно-територіальних одиниць Спрощення адміністративного супроводження бізнес-ініціатив
Бізнес	Місцеві запозичення	Інвестування завдяки амортизаційним відрахуванням Інвестування з прибутку	Облігації місцевих позик Державно-приватне партнерство Спеціальні правові режими економічної діяльності (СЕЗ, ТПР, ІП) Інноваційні, маркетингові та консалтингові ваучери
Громадяни	Місцеві запозичення Самооподаткування	Інвестування житлового будівництва Краудфандинг	Облігації місцевих позик

Джерело: авторське опрацювання.

тиційної діяльності, різноманіття яких продемонстровано у вищенаведеній таблиці. По-друге, зміни стосуються й самих інвестицій, реалізованих за умов децентралізованого управління фінансами: відбувається постійний пошук нових організаційних форм застосування інвестиційного капіталу.

Підсумовуючи, можемо зазначити, що фінансова децентралізація є вагомим чинником, який забезпечує ефективність інвестиційних процесів на регіональному рівні. І зростання інвестиційних ресурсів прямо пов'язане із поглибленням децентралізаційних процесів, адже становлення конкурентоспроможних регіонів, розвиток власного потенціалу кожного з них, посилення зв'язків між регіональним та національним рівнями — єдино можливий напрям подальшого руху, що має привести до забезпечення економічного добробуту, соціальної справедливості та екологічної безпеки на території України.

Література:

1. Федорчак О.В. Інституційний механізм розвитку інвестиційного клімату в Україні: дис. ... д-ра наук з держ. управління: 25.00.02. Київ, 2020. 575 с.
2. Карпіловський Д. Як рятують від інфляції та у що вкладають гроші роздрібні інвестори. Економічна правда. 22 травня 2022 р. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/05/18/687187/>
3. Луців Б.Л., Кравчук І.С., Сас Б.Б. Інвестування: підручник. Тернопіль: Економічна думка, 2014. 544 с.

4. Мельник М.І. Інвестиційний клімат регіону: теоретичні та прикладні засади дослідження: монографія. Львів: ІРД НАН України, 2005. 304 с.

5. Кухта П. Трактатування поняття "інвестиції": класичний і сучасний підходи. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2011. № № 121-122. С. 29—33.

6. Шарп У., Александер Г., Бэйли Дж. Инвестиции / пер. с англ. Москва: ИНФРА-М, 2001. XII, 1028 с.

7. Про затвердження Порядку розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів на вкладних (депозитних) рахунках у банках: постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2011 р. № 6 [Електронний ресурс]. Верховна Рада України: офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/6-2011-%D0%BF#Text>

8. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 № 1560-12 [у ред. від 09.06.2022] [Електронний ресурс]. Верховна Рада України: офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>

9. Kates R.W., Parris T.M., Leiserowitz A.A. What is Sustainable Development? Goals, Indicators, Values, and Practice. Environment: Science and Policy for Sustainable Development, 2005, April, № 3, pp. 8—21.

10. Цілі Сталого Розвитку: Україна: національна доповідь / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. Б/м., 2017. 174 с.

11. Куйбіда В., Ткачук А., Забуковець-Ковачич Т. Регіональна політика: правове регулювання. Світовий та

український досвід / за заг. ред. Р. Ткачука. Київ: Лес-та, 2010. 224 с.

12. Ведель Ж. Административное право Франции / пер. с фр. Л. М. Энтин; под ред. М. А. Крутоголова. Москва: Прогресс, 1973. 512 с.

13. Рожко О. Бюджетні інвестиції та ефективність бюджетних програм. Світ фінансів. 2013. № 4. С. 80—88.

14. Сірик З. Місцеве самоврядування та інвестиційні процеси: європейські процеси та вітчизняні реалії. Ефективність державного управління. 2016. Вип. 4 (49). Ч. 1. С. 266—274.

15. Скворцова С.Я. Бюджетний федералізм: теорія і практика світового досвіду. Наукові праці Науково-дослідного фінансового інституту. 2006. № 3 (36). С. 57—64.

16. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 рр.: постанова Кабінету Міністрів України № 695 від 05.08.2020 р. [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>

17. Козоріз М., Возняк Г. Проблеми розвитку бюджетного федералізму в Україні. Вісник Тернопільського національного економічного університету. 2012. № 1. С. 108—115.

References:

1. Fedorchak, O.V. (2020), "Institutional mechanism of investment climate development in Ukraine", Abstract of Ph.D. dissertation, Mechanisms of state administration, National Academy for Public Administration of Kyiv, Kyiv, Ukraine.

2. Karpilovskyi, D. (2022), "How retail investors save from inflation and what they invest in", Ekonomichna pravda, available at: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/05/18/687187/> (Accessed 15 February 2023)

3. Lutsiv, B.L., Kravchuk, I.S. and Sas, B.B. (2014), Investuvannya [Investing], Ekonomichna dumka, Ternopil, Ukraine.

4. Melnyk, M.I. (2005), Investytsijnyj klimat rehionu: teoretychni ta prykladni zasady doslidzhennia [Investment climate of the region: theoretical and applied principles of research], IRD NAN Ukrainy, Lviv, Ukraine.

5. Kukhta, P. (2011), "Interpretation of the concept of "investment": classical and modern approaches", Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka, vol. 121—122.

6. Sharp, U., Aleksander, H. and Beily, Dzh. (2001), Investicii [Investments], INFRA-M, Moscow.

7. Cabinet of Ministers of Ukraine (2011), "Resolution on the approval of the Procedure for placing temporarily free funds of local budgets in savings (deposit) accounts in banks № 6", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/6-2011-%D0%BF#Text> (Accessed 15 February 2023).

8. The Verkhovna Rada of Ukraine (2022), The Law of Ukraine "About investment activity", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (Accessed 15 February 2023).

9. Kates, R.W., Parris, T.M. and Leiserowitz, A.A. (2005), "What is Sustainable Development? Goals,

Indicators, Values, and Practice.", Environment: Science and Policy for Sustainable Development, vol. 3, pp. 8—21.

10. Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine (2017) "National report about Sustainable Development Goals in Ukraine", available at: <https://www.undp.org/ukraine/publications/sustainable-development-goals-2017-baseline-national-report> (Accessed 15 February 2023).

11. Kuibida V., Tkachuk, A. and Zabukovets-Kovachych, T. (2010), Rehional'na polityka: pravove rehulivannia. Svitovyj ta ukrains'kyj dosvid [Regional policy: legal regulation. World and Ukrainian experience], Lesta, Kyiv, Ukraine.

12. Vedel Zh. (1973), Administrative law of France, Progress, Moscow.

13. Rozhko, O. (2013), "Budget investments and effectiveness of budget programs", Svit finansiv, vol. 4, pp. 80—88.

14. Siryk Z. (2016), "Local self-government and investment processes: European processes and domestic realities", Efektyvnist derzhavnoho upravlinnia, vol. 4 (49), pp. 266—274.

15. Skvortsova, S.Ya. (2006), "Budget federalism: theory and practice of world experience", Naukovi pratsi Naukovo-doslidnoho finansovoho instytutu, vol. 3 (36), pp. 57—64.

16. Cabinet of Ministers of Ukraine (2020), Resolution "On the approval of the State Regional Development Strategy for 2021—2027", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text> (Accessed 15 February 2023).

17. Kozoriz, M. and Vozniak, H. (2012), "Problems of the development of budgetary federalism in Ukraine", Visnyk Ternopil'skoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu, vol. 1, pp. 108—115.

Стаття надійшла до редакції 15.03.2023 р.

<https://nayka.com.ua>

Електронне фахове видання

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
удосконалення та розвиток

Виходить 12 разів на рік

включено до переліку наукових фахових видань України
з питань **ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**
(Категорія «Б»)

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 28.12.2019 №1643

Спеціальність 281

e-mail: economy_2008@ukr.net

viber: +38 050 3820663